מסורת השס

לשתף נפשיה. אל יתפלל תפלה קלה בלשון יחיד אלא בלשון רבים שמתוך כך תפלתו נשמעת: עד כמה. זמנה להתפלל: עד פרסה. אבל לא לאחר שהלך פרסה ויבקש עד כמה יבקש ליך שיהא צריך להתפלל עד פרסה אפי' אין לו ליך אלא עד פרסה אבל דרך פחות מפרסה אין צריך להתפלל תפלה זו: רב ששת. מאור עינים הוה: מהיות טוב אל תקרא רע. הואיל ואני יכול להתפלל מעומד שהרי חבורתי עומדת לא תקרא רע להתפלל מהלך ותעיף שמותר: וכי מטי לביתיה בתי מהדר לצלויי. שהרי לא התפלל כלום מתפלת י"ח: שאין דעתו מיושבת עליו. שקשה עליו עכוב הדרך: לכוין את הרוחות. לגד ארץ ישראל כדבעינן למימר תל שהכל פונים בו: לחורי בית הכפורת. במערב העזרה היו י"ל אמה אצל מזרחו בית קדשי הקדשים לכותל מערבי של עזרה והעומד שם מחזיר פניו לבית הכפורת למזרח: הוו מקדמי. קודש היוס: בקרון. וכפיפה. אינה בעתותא דמיא: קולא ק"ש. ימתין עד שיגיע זמן ק"ש ויקרא ויתפלל: תפלה מעומד עדיף. שיכול לכוין את לבו לפיכך היו מקדימין להתפלל מעומד בביתם שלא יצטרכו להתפלל בדרך במהלך: בשבתא דרגלא. שלפני פסח ועצרת וסוכות, ומרימר בעירו ומר זוטרא בעירו היו הדרשנים, ושחרית היו העם הולכים לבית המדרש ובשמניע זמן ק"ש קורין והדרשן דורש והעם נשמעים ומתפללים איש איש לבדו ולכך הם היו מאספין להם י' שחריה קודם שילכו לבית המדרש וקורין ק"ש ומתפללים בסמיכת גאולה לתפלה והדר נפקי לפרקא ודרשי: ומצלי בהדי לבורא ל"ג: רב אשי. היה רגיל ישיבה במתא מחסיא ודורש והוא לא היה מתפלל קודם בית המדרש אלא כשמגיע זמן ק"ש לוחש הרבה ביחד למתורגמן העומד לפניו ובעוד שהמתורגמן משמיע לרבים הוא קורא את שמע ומומך גאולה לתפלה ומתפלל מיושב שלא היה רוצה לגאת שלא להסריח את הלבור לקום מפניו: בהדי לבורא. בשעה שהלבור נשמטין ומתפללין אי נמי בהדי לבורא כמו שהוא יושב בתוך הלבור כלומר שאינו יולא וכי הוה אתי לביתי' מוזר ומתפלל מעומד לכוין את לבו: מריחא לי מילתא. לאחר בית המדרש עד שהתפלל: ולעביד מר כאבוה דשמואל ולוי. שמתפללין קודם היום בביתם מעומד ולא הגמרך לב' תפלות ומקום מסמך גאולה לתפלה כיון דמלגו קודם ק"ש לא קפדי: לא חזינן להו לרבנן קשישי מינן דעבדי הכי. שיקדימו תפלה לקריאת שמע הלכך כיון דממתין מתפלה עד זמן ק"ש מצוה לסמוך תפלה אחר גאולה לפיכך מתפלל מיושב במקומו ולפי שאין דעתו מיושבת עליו כ"כ צריך לחזור ולהתפלל בביתו: מתני' אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר. לא תקנה אלא בלבור. חבר עיר - חבורת העיר אבל לא ליחיד: מקמו. של ראב"ע: כל מקום כו'. וכגמ' פריך הייבו ת"ק אליבא דראב"ע: גמ' יחיד שלא בחבר עיר. יחיד הדר בעיר שאין שם עשרה אליבא דרבי אלעזר דאמר לא תקנה אלא בעשרה יחיד זה פטור אבל יחיד פטור אלא במקום עשרה שאינו לבור פטרו:

[ב"ק פא:]

תוספתא פ"ג

תוספתא פ"ג

תוספתא פ"ג

מלכים א ח

מלכים א ח

מלכים א ח

ד"ס ב ו

שיר ד

[ברכות]

Berachot Tom I.

ויהיבי מצלי לה. לתפלת הדרך קלי ורב ששת אמר אפי' מהלך ויקי"ל כרב ששת, ומיהו בתוספ' פסק ה"ר יוסף כרב חסדא וכן רב אלעזר פי' דרב חסדא עדיפא ליה מפי: מאי איכא בין הביינו לתפלה קצרה. תימה לימא דאיכא ביינייהו דתפלה קצרה אינו מתפלל אלא במקום סכנה והביינו מתפלל אפילו אלא במקום סכנה וי"ל דהכי קא בעי מאי ביינייהו כל ל' במקומו תפלה קצרה במקום סכנה והביינו אלא במקום סכנה: הלכה כרבי. אלא ירד למטה ואפי' אלא במקום סכנה ואפילו במהלך מתפלל ואינו צריך להחזיר פניו כנגד ירושלים: היה עומד בח"ל יכוין כנגד ארץ ישראל. ולא"ל אוקמן נמי לדידי ואצלי מהיות טוב אל תקרא רע. מאי איכא בין הביינו לתפלה קצרה? הביינו בעי לצלויי ג' קמייתא וג' בתרייתא וכי מטי לביתיה לא בעי למהדר לצלויי בתפלה קצרה לא בעי לצלויי לא ג' קמייתא ולא ג' בתרייתא וכי מטי לביתיה בעי למהדר לצלויי, והלכתא הביינו מעומד תפלה קצרה בין מעומד בין מהלך: היה רוכב על החמור וכו': ת"ר היה רוכב על החמור והגיע זמן תפלה אם יש לו מי שיאחז את חמורו ירד למטה ויתפלל ואם לאו ישב במקומו ויתפלל רבי אומר בין כך ובין כך ישב במקומו ויתפלל לפי שאין דעתו מיושבת עליו אמר רבא ואיתימא רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי: ת"ר סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות יכוין לבו כנגד אביו שבשמים שנא' והתפללו אל ה' היה עומד בח"ל יכוין (את לבו) כנגד ארץ ישראל שנא' והתפללו אליך דרך ארצם היה עומד בארץ ישראל יכוין (את לבו) כנגד ירושלים שנאמר והתפללו אל ה' דרך העיר אשר בחרת היה עומד בירושלים יכוין (את לבו) כנגד בית המקדש שנאמר והתפללו אל הבית הזה היה עומד בבית המקדש יכוין (את לבו) כנגד בית קדשי הקדשים שנאמר והתפללו אל המקום הזה היה עומד בבית קדשי הקדשים יכוין (את לבו) כנגד בית הכפורת היה עומד אחורי בית הכפורת יראה עצמו כאילו לפני הכפורת, נמצא עומד במזרח מחזיר פניו למערב, במערב מחזיר פניו למזרח, בדרום מחזיר פניו לצפון, בצפון מחזיר פניו לדרום נמצאו כל ישראל מכוונין את לבם למקום אחד: א"ר אבין ואיתימא ר' אבינא דמאי קראה כמגדל דוד צואארך בנוי לתלפיות - תל שכל פיות פונים בו: אבוה דשמואל ולוי כי הוו בעו למיפק לאורחא הוו מקדמי ומצלי וכי הוה מטי זמן ק"ש קרו, כמאן? כי האי תנא דתניא השכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע, לולב ומנענע, מגילה וקורא בה, וכשיגיע זמן ק"ש קורא, השכים לישב בקרון או בספינה מתפלל וכשיגיע זמן ק"ש קורא רשב"א אומר בין כך ובין כך קורא ק"ש ומתפלל כדי שיסמך גאולה לתפלה במאי קמיפלגי? מר סבר תפלה מעומד עדיף ומר סבר מסמך גאולה לתפלה עדיף מרימר ומר זוטרא הוו מבנפי בי עשרה בשבתא דרגלא ומצלו והדר נפקא לפרקא רב אשי מצלי בהדי צבורא ביחיד מיושב כי הוה אתי לביתיה הדר ומצלי מעומד, אמרי ליה רבנן ולעביד מר כמרימר ומר זוטרא? אמר להו טריחא לי מלתא ולעביד מר כאבוה דשמואל ולוי? אמר להו לא חזינא להו לרבנן קשישי מינן דעבדי הכי: מתני' ר' אלעזר בן עזריה אומר אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר ת"א בחבר עיר ושלא בחבר עיר ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש שם חבר עיר יחיד פטור מתפלת המוספין: גמ' ר' יהודה היינו ת"ק איכא בינייהו יחיד שלא בחבר עיר: ת"ש סבר פטור ור' יהודה סבר חייב אר"ר אבא בר חנינא אמר ר' חייא בר רב הלכה כר' יהודה שאמר משום ראב"ע א"ל רב חייא בר אבא שפיר קאמרת דאמר שמואל מימי לא מצלינא צלותא דמוספין ביחיד בנהרדעא

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

ס א ב פו"ש פ"ח פ' פי' קי סעיף ז:
סא ג שם סעיף ד:
סב ד ה מ"ר פ"ב מכל' תפלה פ"ב [וסע"ד] פו"ש שם סעיף ס ג:
סג ו מ"ר פ"ס שם הלכה ב סמג עשין יט פו"ש מ"ח פ' לד סעיף ד:
סד ז מ"ר שם הלכה ג פו"ש שם סעיף ג:
סה ח מ"ר שם הלכה ג פו"ש שם סעיף ח:
סו ט פו"ש מ"ח פ' פ' פס סעיף ח:
סז כ פו"ש מ"ח פ' פי' רפ סעיף ב:

רב נסים גאון

אמר ליה אוקמן לדידי נמי ואצלי מהיות טוב אל תקרא רע. תהם בבבא קמא בפרק מרובה (ד' פא) אמרינן מהלכין בשבילי הרשות שלמה אמרה כרתניא רבי שכלל פירותיו מן השדה אינו סניה בני אדם ליכנס בתוך שדהו מה הבריות אומרות עליו מה הנאה יש לו למלוני ומה הבריות מדקות אותו עליו הכתוב אומר מהיות טוב אל תקרא רע ומתמהינן מהיות טוב אל תקרא רע קרא הוא ומתרצינן כתיב כי האי נוונא (מגלי ג) אל תמנע טוב מבעליו:

גליון השס

גמ' היה עומד לחורי בית הכפורת. פי' ברבינו יונה פ"ק דף ו' ע"א ובדף הספר דף ס' ע"ב: רש"י ד"ה כשבתא דרגלא וכו' ועצרת. פי' לפיל י"ז ע"ב ברש"י ד"ה שבתא ותוס' שם ד"ה פרי זימני:

נוסאי מרבנן

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לאבוה וכו' לא היו יוצאין כלל בתפלה ביום כיון דמדיין מיום יום:

נוסאי מרבנן

הגהות גאונות במקום שלא לכוין קודם המקום

נוסאי מרבנן

הגהות גאונות בתפלה לפני שאר תפלות בר"ה

מרבנן

הגהות חילוקיות לרבינו ר' אשי

נוסאי

תפלת מוסף - רק בגיבור אין ב"ר - מה תנאים

מרבנן

פוסקים כר"יהודה מאות ראב"ע (דף ב')

פוסקים ולא כאותו